

Негода Н.В., аспірант, Жукова О.Г., к.т.н., доцент

Київський національний університет будівництва і архітектури

ОЦІНКА ВПЛИВУ ЕКОЛОГІЧНОГО СТАНУ УРБОЕКосИСТЕМИ НА ЗДОРОВ'Я НАСЕЛЕННЯ ТА ЯКІСТЬ ЖИТТЯ

Високі темпи урбанізації у другій половині ХХ – початку ХХІ ст., характерні для більшості країн світу, призвели до того, що сьогодні в містах проживає понад половина (за даними Всесвітнього банку – 54,7 %) населення. У розвинених країнах цей показник перебував на рівні 70–80 %. Рівень урбанізованості в Україні досить високий — 65,09 %. У країні налічується більш ніж 1 345 міських поселень, з яких 3 міста-мільйонника – Київ, Харків, Одеса.

Інтенсивний процес урбанізації, виникнення міст з кількістю населення понад 1 мільйону та становлення міських агломерацій в сучасному світі актуалізували задачу пошуку нових способів збереження та укріплення здоров'я міських жителів, на яких щоденно впливають різноманітні фактори ризику.

Чисельні дослідження свідчать, що здоров'я містян має досить виражені особливості – у містах вищий ризик розвитку хронічних захворювань, вище ймовірність отримати травму в автомобільній аварії, міський спосіб життя характеризується нерегулярним харчуванням, вживанням фастфуду та низьким рівнем фізичної активності, збільшенням ризик виникнення захворювань серцево-судинної системи, поширення інфекційних захворювань, ніж у селах.

Зростання чисельності міського населення та множинність факторів, що впливають на здоров'я містян, що актуалізували завдання розвитку міст таким чином, щоб їхнє фізичне та соціальне середовище максимально сприяло збереженню та зміцненню здоров'я мешканців.

Місто являє собою штучне середовище проживання, складну, саморегульовану систему, з одного боку, яка продукує небезпеки для життя та

здоров'я людини, з іншого – здатну забезпечити ефективні способи протидії даним небезпекам.

Під здоровим міським простором розуміється фізичне, соціальне і смислове середовище міста, яке своїми ресурсами створює можливості різноманітних соціальних груп зберігати та зміцнювати своє здоров'я.

Один із найбільш розгорнутих підходів до оцінки ступеня сформованості здорового міського середовища був розроблений ідеологами руху «Здорові міста» Т. Хенкоком та Л. Далом, які запропонували 11 параметрів міста для оцінки ступеня його «здоров'я». Дані параметри описують не тільки фізичний, а й соціальний простір.

Фізичний компонент здорового простору міста в рамках концепції «Здорового міста» характеризується через чистоту, безпеку та якість фізичного середовища, включаючи забезпеченість житлом.

Ряд показників сформованості здорового міського простору пропонується і в рамках ще одного проєкту Всесвітньої організації охорони здоров'я «Активне місто» (active city), спрямованого на стимулювання активного способу життя городян, у тому числі – занять фізичною культурою та спортом. Як показники для вимірювання рівня розвиненості штучно створеного предметно-просторового оточення (built environment) тут пропонується використовувати доступність спортивної інфраструктури, а також рівень розвиненості велосипедної та пішохідної інфраструктури.

Показники, пов'язані із формуванням здорового міського середовища, використовуються британською компанією Economist Intelligence Unit (EIU), яка формує щорічний рейтинг міст світу за індексом безпеки довкілля (safecitiesindex). При розрахунку індексу враховується, наприклад, доступність для городян безпечної та якісної їжі.

Здорове міське середовище у контексті управління ризиками здоров'ю населення означає, що фізичний простір міста, по-перше, орієнтовано на мінімізацію впливу факторів довкілля та поведінкових факторів на здоров'я городян, по-друге, сприяє підвищенню імунітету та опору людського організму,

профілактиці «першопричин поганого здоров'я» та ін. в ході досліджень було узагальнено основні показники формування здорового міського населення.

Отрош В.Ю., ст., *Рашкевич Н.В., PhD*

Національний університет цивільного захисту України

ПИТАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ В МІСТОБУДУВАННІ

У світі достатньо уваги приділяють питанням забезпечення екологічної безпеки. Прагнучи задовольнити свої життєві потреби, людина створює навколо себе штучне середовище існування, яке впливає на стан якості компонентів природного середовища. Штучне середовище може бути як позитивним – захищати людину від впливу несприятливих природних умов, так й негативним – спричиняти забруднення довкілля, впливати на стан здоров'я живих організмів.

З огляду на сучасні реалії, що пов'язані з перевищення чисельності населення міст над сільським, ростом міської забудови, перевантаженням транспортних систем, накопичення відходів, підвищення рівня шуму та іонізуючого випромінювання, тощо, екологізація архітектури – один із важливих напрямів забезпечення безпеки держав у майбутньому.

Екологізація архітектури передбачає врахування екологічних особливостей взаємодії архітектурних об'єктів, природного середовища та соціально-екологічних потреб населення. Екологічна ситуація в місті багато в чому залежить від того, наскільки його функціонально-планувальна структура відповідає ландшафтним властивостям території [1]. Екологізація сучасних проєктів у містобудуванні базується на теорії планувального зонування, суть якої у взаєморозташуванні міських структур і оптимізації територіальних зв'язків промислових, житлових, комунальних, транспортних та інших функціональних зон [1].